

ПЕРЕДПЛАТА на „РУСЛАН“
виносить: в Австрії:
на цілий рік 24 К
на пів року 12 К
на чверть року 6 К
на місяць 2 К

За границею:

на цілий рік: зі щоденною висилкою 7 доларів або 14 рублів; з висилкою двічі в тижні 6 доларів або 12 рублів; з висилкою що суботи 5 доларів або 10 рублів. Пoodиноке число по 10 сотіків.

Телефон Редакції ч. 1484.

Кonto почт. щадниці ч. 98.704.

РУСЛАН

християнсько-сусільний дневник.

„Вирвеш ми очі і душу ми вирвеш: а не возьмеш милості і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска“. — З Русланових псалмів М. Шашкевича.

Союзники Австрії на случай світової війни.

(X) Останнimi часами обговорюється днівникарство дуже часто можливість війни між Німеччиною і Францією, а також можливість війни Росії з Австрією. Коли сі поговорили здійснилися, дійшов неперечно до світової війни, про которую здавна вже загально говорять. На случай такої війни нема сумніву, що вороги Німеччини виступили би також вороже проти Австрії. Дуже можливо, що з Англією, Францією і Росією, не вчисляючи дрібних балканських держав, злучились ще одна більша південна держава як четвертий ворог союза німецько-австрійського. Розходитья тепер о се, які трудності виринали би для тих трох або чотирох ворогів, котрі мали би ударити на два союзні цісарства? Не згадуємо тут про союзників або антилітаристів, котрі у Франції мають більший голос, як де-інде, ані про російських нігілістів і революційників, ані про Ірландію. Так само лишаємо на боці можливість ворохобного руху в Австралії, південній Африці і численних дрібних розсіяних по цілій земській кулі колоній Англії і в індійських займащих Франції. Так само не хочемо тут обговорювати вселенізму, котрий тепер виступає відважною проти Туристичн., це тікнемо іредентизму проти Австрії, хоч він мав би також дечого вимагати від Англії і Франції, а намагав би ся використати запутані Англії у війну до овладі Кипру, а в Іспанії до відхилення Гібралтару.

О много важнішим і грізнішим передовсім для всіх європейських держав інтересах в північній Африці, являє ся всеєдно-

мізм, котрий там тліє в останніх часах і може викликати великі клопоти, особливо для Англії в Греції. Вельми небезпечною для Англії на случай її війни могла б стати ся можливість, що Зединені Держави півн. Америки вихінувались сю хвилю для забору Канади.

Однак найімовірніше на случай війни Англії з Німеччиною виступив би супротив Англії вельми грізний ворог і то з дуже добрим успіхом — східно індійське цісарство. З хвилюю, коли Англія розпочала війну з Німеччиною, вибуло би грізне повстання в східних Індіях, а тоді Англія опинилася перед можливістю, полишити зоюсім Індію, а з нею також підвалину свого світового становища без боротьби і всю силу звернула проти Німеччини, або значну частину своєї сили обернути на втихомирене Індії. Неперечно вибрали Англія ю другу можливість. В такім случаю тими, що кинули ся на ворогів Німеччини і були її союзниками а посередно також союзниками Австрії, були передовсім індійські народи в 300-мільйоновому числі.

Вельми цікаві і займаті пояснення в цій справі подає бар. Коллер, котрий перед 25 роками обіхав Індію східну від Гімалая аж до Цейлону, від Індійського океану по бенгальський залив, а про сей нагоді пізнав відносини Європейців там поселених від найвищих до найнижчих верств, а також відносини тамошніх тубильців, їх народності і кастового поділу. І вже тоді помітив сей знавець східний Індій, що панування Англії не опирається там на кріпких підвалинах. З того часу сі підвалини ще більше ослабли а відносини там протягом останньої четвертіни століття змінилися незвичайно. В тих часах була між

Англією і Австрією тайна умова, після котрої обидві держави мали себе обошально повідомляти про рух російських війск в середній Азії, згідно в західних губерніях російських. Нині Англія вела би війну в півдній Росії. Але вже тоді можна було в Індії помітити найперший заріб до німецько-англійського вороговання.

Вже в тих часах високопоставлена жінка в Берліні, нині вже небіжка, всі важніші, тайні відомості, надсилали берлінському кабінетові а для неї також приступні, подавала свою також уже покійному кревнякові в Лондоні, а через те лондонський кабінет мав спромогу посувати деякі плями Бісмаркова незрозумілі для него способом.

Коли ж опісля дізвався, якою все та йде дорогою, виступив рішучо проти такого розповсюдження тайних відомостей, хоч, як здається, безуспішно.

Бар. Коллер подав вельми цікаві помічення про індійські народи, що кидає яскраве світло на тамошні відносини і на можливі події на случай війни світової.

Широкі верстви індійських народів живуть вельми нужданно, а як Гіндуси так і мусульмани відповідно постановам їх віри не уживають напітків, а Гіндуси не їдять мяса.

Тимчасом англійські урядники державні і приватні є добре платні і живуть вельми достатно.

Супротив тубильців поступав Англичанин гордовито і дав єму пізнати, що Европеєць найнижчої верстви є вищим еством, як найзанеміншій Індієць.

В державах тубильців і в деяких містах великих має військова сторожа салютувати перед Европеїцями (навіть світськими) а так са-

мо і поліція. Супротив своїх підчинених і служб публично виступають Англичани вельми жорстоко.

А се також не дуже мило для тубильців що на зелінничих возах написано: „For natives only“ (тільки для тубильців). До сего во-за привеленої всідати разом в найнижчим кастивцем також брамин, котрий родовід свій виводить вперед яких 2000 років і відбуває обрядове обмивання, наколи подасть руку хоч би найдостойнішому Европейцеві, бо тим способом скалив ся.

Безусінно накликають розумніші і дalekogлядні Англичани своїх земляків до розважливішого поступання, вказуючи на спільні арійські походження Англичан і Гіндусів. Індійські тубильці, особливо освіченні, не можуть сего забути, що британське панування настало там не тільки задля самої переваги, але ще більше підступом, насилу, жорстокостю в часах хідно-індійської кампанії і пізніше.

Не оден англійський резидент удав задля своєї жорстокості жертвою кінджаля або отруті.

Вправді британська виасть тоді поводила ся ще з більшою строгостю, але се викликало ще поважнішоє роздратоване. Мимо сего роздратовані тубильчі князі і вельможі віяють слі у віцекоролів і губернаторів з заявами „льояльності“, особливо перед членами королівського роду, наколи они приїздять до Індії, н. пр. князь Валлі. Се роздратоване не спиняє, що на случай російського наїзу дають тубильці остантійно осередньому правителству грошеві засоби і більше число війска, бо нарід і володарі Індії з давніх давен оставали під чужою владою і навчилися дуже добре фарисействувати.

— Якіж тут насымішки! — подумав Червяков. Тут нема ніяких насымішок! Генерал, а не може зрозуміти! Коли так, то не буду я більше оправдувати ся перед тим фанфаром! Чорт з ним! Напишу до него письмо, а ходити не буду! Й Богу, не буду!

Так думав Червяков, ідучи домів. Письма до генерала він не написав. Думав і думав та ніяк не видумав того письма. Довелося другого дня йти самому вияснювати.

— Я вчера приходив непокоті ваше — ство, пробормотів він, коли генерал поглянув допитливо на него: — не для того, щоби съміти ся, як ви зволили сказати. Я виправдував ся за те, що пчихаючи, близнув.. а съміти ся я не думав. Чи съмію и съміти ся? Коли ми будемо съміти ся, то тоді не буде ніякого поважання для осіб..

— Проч за двері! — крикнув генерал, причім посивів і затряс ся.

— Що? — запитав шепотом Червяков, мілючи зі страху.

— Проч, за двері! — повторив генерал, тупнувшись ногами.

— В живіті Червякова щось обірвалося. Не бачучи і не чуючи вічого, він уступився до дверей, вийшов на улицю і поплів ся.. Коли прийшов махинально домів, не знявши мундира, положив ся на канапу і... помер.

Переклав **

Ант. П. Чехов.

Смерть урядника.

Одного прекрасного вечера сидів не менше прекрасний екзекутор, Іван Дмитрич Червяков в другім ряді крісел і глядів через прозору (біонокль) на „Корнєвільські дзвони“. Він глядів і почував себе на верху щастя. Но нараз.. В оповіданнях стрічає часто се „но нараз“. Автори мають слухність: жите таке повне несподіванок. Но нараз лице его зморщилося, віддих остановив ся... від відняв від очей прозору, нагнув ся і.. апчхи!!! Пчихнув, як бачите. Пчихають і селяни, і поліцмайстри, а часом навіть тайні совітники. Всі пчихають, Червяков аві дрібку не змішив ся, обтер ся хустиною і як вівчливий чоловік, поглянув довкола себе: чи не заподіяв він прокористі тому небудь своїм пчиханем? І тут він нараз сильно змішив ся. Він побачив, що старець, який сидів перед ним, в першім ряді крісел, витирав старанно свою лисину і шию рукавичкою і щось там бормотів. В особі старця пізнав він штатського генерала, Бризжалова, що служив в уряді зелінниці.

— Я его обрізгав! — подумав Червяков. Він вправді не мій начальник, лише чужий, однак все таки ніякого. Треба передпросити.

Червяков закашляв ся, подав ся туловищем наперед і шепнув генералові на ухо:

— Простіть, ваше — ство, я вас обрізгав.. я не надійно..

— Нічо не шкодить..

— Ради Бога, вибачте. Пречінь я.. я не хотів..

— Ах, сидіть, будьте ласкаві! Дайте слухати!

Червяков змішив ся, усміхнув ся глупо і почав глядіти на сцену. Дивив ся він, а щастя більше вже не відчував. Его почав томити неспокій. В антракті він підішов до Бризжалова, перейшов ся біля него, а поборовши несмілість, пробормотів:

— Я вас обрізгав, ваше — ство! Вибачте.. ..пречінь я не то, щоби..

— Ах, досить.. я вже забув, а ви все про те саме, сказав генерал і нетерпеливо рушив долішною губою.

— Забув, а у самого злоба в очах — подумав Червяков, підівріло поглядаючи на генерала. — І говорить не хоче. Треба би ему вияснити, що я цілком не хотів.. що се зачакаючи, а то готов подумати, що я хотів плюнути. Тепер не подумає, то подумав опісля!

Коли прийшов домів, оповів Червякові про свою неотесаність. Жінка, як ему здавалося ся, трохи легкодушно віднесла ся до сего, що стало ся; она лише налякала ся, але опісля, коли дізнала ся, що Бризжалов „чужий“, усмокотла ся.

— А все таки піди, виправдай ся, — сказала она. Подумає, що ти не вміш повідати ся між публікою!..

— Та в тім то й річ! я виправдував ся, але він якось так дивно.. Ні одного путніго слова не сказав. Та й ніколи було розмовляти.

Другого дня Червяков надягнув новий мундур, підстриг ся і пішов виправдувати ся до Бризжалова.. Коли війшов до комнати приняття у генерала, він побачив там богатого петентів, а між ними самого генерала, який почав вже приймати просьби. Випитавши кількох петентів, генерал підняв також очі на Червякова.

— Вчера в „Аркадії“, коли пригадаєте собі, ваше — ство, — почав говорити екзекутор: — я пчихнув і ненадійно обрізгав.. Прост..

— Які дрібниці.. Бог знає що! Вам чого треба? — звернув ся генерал до слідуючого петента.

— Говорити не хоче! — подумав Червяков, блідіючи. — Отже сердіть ся.. Ні, так не можна сего лишити.. я ему виясню..

Коли генерал скінчив говорити з останнім петентом і попрямував до внутрішніх апартаментів, Червяков побіг за ним і пробормотів:

— Ваше — ство. Коли я съмію непокоті ваше — ство, то лише з почування, так сказати би, розкаяння!.. Не нарочно, самі звідите знати!

Генерал скривив ся, немовби до плачу і махнув рукою.

— Та ви прямо съмісте ся, милостісдары! — сказав він, скриваючи ся за дверми.

B. Adamskij Divani. — Portiere. — Firaniki. — St

Однаке в таємничесі в се знають добре, що сі поклони і заяви лояльності стільки варти, як послушне гарчане вивченого тигра, а відомо добре, що тубиці удержують тайні взаємини з ласами заборів чужинцями, котрі їм обіцюють золоті гори за підмогу і приверзене независимості. Таким способом Англичани мають в Індії між тамошніми пародами і князями лютих ворогів. Многі Англичани бачать се грізне положене і годять ся з тим, що навіть із зміною британського панування Індії осталиб там на дальше.

(Конець буде)

Річний огляд народного життя з городенського повіту.

Рік тому в осені заносилося в нашім повіті на візиреву організацію, що мала розвести одноцільність політичну по селах і розбудити сильний нарід до роботи на всіх полях. Взорець до того дав на спеціально ad hoc зібранім вічу О. Пісецький з Корневич. В кождім селі мали вибирати збори громадські 5 мужів з місцевим головою. Се мала бути організація місцева. Голови місцевих комітетів мали вибирати повітовий комітет організаційний з 5 осіб, котрі мали усім керувати. До того комітету повітового вибрано вавіть вже відповідних людей. Ними були: о. Котлярчук місцевий парох, др. Іщеновський, лікар з Городенки і оден господар також з Городенки і здається мені др. Окунєвський і ще один священик. Зазначати треба, що на зборах явились всі священики з віймкою лише двох трох, а то лише завдяки погрозі, яка була винесана на запрошеню: „Просимо прибути, щобисьте потім не нарікали, що без вас, або проти вас, щось діє ся“. На той лише аргумент зіхалися ся всі — ну і вислід був такий, який они ухвалили, бож звісна річ, що місцевими комітетами мали орудувати лише священики, яко найсвідоміші одиниці в селі і від їх проводу валежало все. Вже скінчилось і одушевлені всі розіхались дому. Оден лише п. Радуляк, звісний атаман радикалів Городенщини, підсміхав ся і крутив в пересердя свій вус. І мав чого, раз оден збори тій відбулись без терору его крикунів, бо більшість творили священики зі своїми парохіянами. А підсміхав ся лукаво — бо мабуть зізнав ліпше загал духовенства, що досі з малими віймками нічого не робив в справі політичного, просвітного і економічного піднесення сільського люду, мимо того, що як каже професор Шіндлер „die sociale Täthigkeit auf kath.-christlicher Grundlage thut uns jetzt am meisten noth*“.

Так і склалось, священики, що мали надіслати до місяця імена місцевих організаторів, того здебільша і досі не зробили, а на всякі віча, які опісля відбувались вже, завдяки заходам канцелярії д-ра Окунєвського, священиків їх зовсім не кликано. Шкода лише, що О. Котлярчук, член і чи не голова навіть повітового комітету організаційного, не спонукав їх до сего або й окремішим від себе письмом не дав знати, коли які збори відбувають ся. Та годі і сього від него вимагати, коли і сам ані разу на пільких зборах не являв ся.

Та не лише вина самого нашого духовенства була в тім, що їх мале заінтересоване справами народними, усувало їм ґрунт зі під ног, та дало спромогу вихопити собі з рук керму над народом у всіх єго справах, але в тім є вина ріжних закулісових інтриг, які проваджені вміло рукою витравного політика, рефлектиуючи лише на свою кар'єру, не лише висунули гадку позбути ся „попів“, але відрівни паству від частиря та зрадника зізвути повіт. До того спонукали ще п. посла Окунєвського ріжні зобовязаня в радикальною партією, як єго давніші переконання, так і осібиста прязні з Радуляком, що будь що будь в єго найчільнішім агітаціоном.

Що мої виводи не в голословні, най послужить спосіб, яким вифорсувано п. Стефаніка на посла.

Складено віче, на котрім в гори без затвердження „Народного Комітету“ поставлено кандидатів, письменника Стефаніка, а єго за-

ступником Радуляком. Ніхто зі священиків не був повідомлений — прибуло лише всього 5, — котрі приватно про те довідались. — І сталося те, що, коли О. Пісецький запротестував проти Стефаніка, др. Окунєвський, котрій вів президію, не перешкодив ревунам з Глушкова, котрих спровадив Радуляк, свистати, коли священик-патріот говорив, а ще викрикувати проч: з попами!

На те найшов він усправедливлене: „А що не казав я Вам, Отче, що так буде“. „Народний Комітет“ знова знайш зі своїх аспіраційних консолідацій з радикалами за намовою п. Окунєвського не поставив ніякого другого кандидата. І пішов кліч на всі села, які розтрібили громадно ad hoc по селах закладувані радикальні „Січи“, що треба конче вибирати Стефаніка, за всяку ціну, щоби не втратити мандат радикальний, який передулою каденції через резигнацію д-ра Охримовича дістав ся его заступникові Стефанікові. А наших інтелігентів і священиків затуманено тим, що Стефанік є одинокий кандидат-Русин, упаде він, то мандат оден стражений. Ставити іншого кандидата, се будо би розбиванем сил і т. д. Відсі мішо те, що мимо нахабної агітації січових наганячів 4,000 людей здержалось від голосування з Стефанікові довелося переходити потрійну виборчу горячку в непевності о свою виграну і долерва, коли др. Окунєвський відступив єму при третім голосуванні львівну частину своїх голосів, доперва тоді міг п. Стефанік a conto посольських дістів кінчити свою новозачату стайню.

Тому то, коли п. Окунєвський думав, (як се нераз повторяє в кружку своїх близьших мужів довіри) що він ізва небезпеки самозванчої радикалів, так Стефаніка як і Радуляка, мусів, що так скажу, віддати повіт в руки радикалів, то грубо в тім помилив ся. Вислід голосування показав найглядніше, що річ малає цілком інакше. Тому непотрібно навіть і він сам verit tergam Городенчині, а кандидував з Борщівщини, бо і се дас дуже много думати, коли народний діяч з повіту, в котрім є і працював і має час згаднати собі прихильність народу, не чус ся певним побіди і шукає щастя, яко homo novus в іншім повіті.

Так і тим подібні представлені за посози посла певно спонукали Н. Комітет, що в нас тає згодив ся на радикальну кандидатуру. А преці в повіті були люди, котрі далеко гідніше могли справувати уряд посла, як посол Стефанік, котрій не почував ся до обовязку явити ся бодай в парламенті. Заанімоване до того духовенство певно не стояло би з заłożеними руками, як при по-слідних виборах, але з цілою силою було бы попирало симпатичного собі кандидата. Тепер post festum бачать деякі інтелігенти і духовенство особливо залишили яку дурницю зробило, відбираючи на публічнім вічу слово від п. Стефаніка, що він віколи не буде виступати проти кат. Церкви і єї представників, та лучити ся з ворогами єї. Бо ледви став послом, то вже видіють єго підписи на всіх інтерпеляціях соціалістів, Брайтеровців і інших ворогів Церкви і сівщеньства. Та однака то отверзені, Бог віст, чи що на дальше поможе особливо при наближаючих ся виборах до сойму.

Бо як люди доброї волі не зберуть ся в час і не оглянуть ся за відповідним кандидатом, то вийде знова зовсім певно п. Радуляк або другий радикал зі Серафінеч, котрі єще від давна гострять собі на те зуби. Піде знов агітація Січі, котрі лиши мабуть мати призначене бути безплатними агіаторами, але на таку терористичну деморалізацію, що є хиба пародію волі народу, хиба не може і не съміє позволити духовенство зі собі повірінням народом.

Що більше, обовязком священиків є від тепер почавши освідомити народ, що єго чекає і на зібраню своїм, яке повинно як найскорше наступити, впростежажати від „Народного Комітету“, щоби в порозумінню з ними поставити відповідного кандидата, а ні то виломати ся з під тої партійної дісципліні що під всякою покривкою толерує безвірство і відводить народ від Бога. Нехай вже раз зірвемо тій пута, що нас вілжуть ріжними партійними зглядами а відводять нас від ідеалів, котрим ми присягали служити. Лішнє ж є ворогови съміло глянути в вічи, чим давати себе бити по лиці.

Попри сей вайблизший обовязок з нагоди съмілових виборів, маємо, є скільки нам

часу стає, переводити в чиці ухвали нашого віча в Станіславові і зачати соціальну роботу на свою руку на всіх точках, над народом, щоби всякі житіві єго прояви відновити в Христі, а вислід самий собою покаже, що ми зробили і що зробити потрафимо.

о. О. Ф.

яку перевів староста, вводячи на єго місце ноторичного москаля, котрій у спілці з батюшкою Билинським буде читальню Качковського.

В Коньові був учителем Петро Терлецький, чоловік молодий, статочний, спосібний, який перед двома літами зложив іспит звільності з відзначенням. Найбільшим єго гріхом було се, що заговорив при візитаці школи в Коньові до інспектора starorusina Соколовського по руски, вів руску переписку а що найбільше зоргаїзував церковний хор та разом з селянами хвалив Бога у церкви.

І за ті страшні, людским розумом непоняті, а Соколовським незмірним провини переднесено єго сейчас от так „па сэмубить“ до Мшанця на другий конець повіту на молодшого учителя, підчиняючи єго, єго власні учениці якісь Польщі. І нехай хто скаже, що у нас нема згоди!! Ще і яка!

Одноб ми хотіли знати. Кр. Рада школи на бачить на се пильно, щоби школярі чи то в народних, чи середніх школах совісно і точно ходили на богослужіння та відправляли релігійні практики. А ми бі запитали ся, чи інспектори від малої азбуки от хотя б для доброго приміру необовязані уже віколи бодай показати ся до Божого дому?! бо наш starorusin обходиться дім Божий як би заповітний — а коли прийде на двірське богослужіння „в параді“ то надме ся та поводити ся так, начеба всі съвяті єму мали служити. А здало би ся і то обніти якимись нормами!

В Старосамбірськім старостві судівництво віддано п. Новіцькому, який до недавна ще яко практикант податковий додавав та відомав числа.

А нині карами шафує той панок на всі боки.

Недавно казав прикладти до свого бюро Петра Маличина, нагримав на него не аби як та вілпив єму 8 днів арешту за провину, яку Петро вже відпокутував після судового засуду. Нічого не помогло внесене відклику; Малахина заведено до арешту, щобий сейчас відпокутував свою провину другий раз. Гарні порядки і судівництво!

Політичний огляд.

Заграниця.

Задирка Франції з Італією покінчить ся, здає ся, мирово, бо італійське правительство, по донесенню часописи „Matin“ годить ся прияти французькі умови що до видачі 29 турецких подорожників. Арештовані на „Манубе“ Турки є в більшості лікарями, послугами при недужих, згядно урядниками і будуть відставлени під дозором воєнних французьких кораблів до Турісу.

В такий спосіб уложить ся, імовірно, італійско-французький спр ізва Турків, а жертвою сего спору впаде хиба італійський амбасадор в Парижі Тітоні, якому приписують Французи довший опір Італії супроти французьких домагань.

Ворохобін в Китаю. Хто би був надіявся, що в відсталій від європейської культури китайські державі, настане така „анархістична“ каша на ліберальний приправі? Який величезний крок: абсолютний монархізм — республіканське правительство. А предінь сей крок зроблений протягом не цілих 2 місяців і нині таке діє ся в Китаю, що перед президентом республіки, д-ром Сунятсеном, дрожить навіть престол і для ратування себе особисто і свое майно роздумують володарі Китаю над справою абдикації. І коли би не те, що в поміч загроженому престолові прийшов такий небуденний муж стану, як Юаншікай, республиканці були би давно триумфували. Тепер справа має ся так: проти президента республіки, д-ра Сунятсена, Европейця, в повнім того слова значінію, стойть підпора престола. Юаншікай, чоловік великої руки і політичного змислу. Хто кого побідить — ось питане. А розвязка сего питання лежить мабуть в руках посторонніх, в руках Япанії і Англії, які намагаються зробити угоду між монархістичним напрямом китайської політики Юаншікай і республіканським д-ра Сунятсена. Між тим і одна і друга сторона ладить свої резерви сили: Юаншікай північну армію і власну міліцію в Пекіні, яка вже тепер числиє 4,000, а д-р Сунятсен ворохобні полки, на яких удержані вождів від мореплавного товариства 10 мільйонів таєлів під загрозою конфіскати кораблів.

*) Sociale Vorlesungen видане Leagesellschaft-om.

великоруську статю про Галичину, печатану (до перекладу, коли схбечете; нашою мовою³).

Оде ж перву так мусимо назвати: Розмова на тому світі, а два слова: козацька и панська прошу Вас зачеркнути в назві.

XLI.

Любий друже Олександре!

Одповідь на Ваш лист од 4 марта н. ст. послав я Вам з Київ, та, мабудь, вона загубилась. От же й Чорт у крепацтві послан из Київа, а не згубив ся! Там у Київ, кажуть, здорово переходять листи. Се все ваші русинські коммунисти винуваті: попечали дуросвітчину, а поліція з муhi робить слона. Добре Ви зробили, коли написали у биковинський альманах про золоту грамоту. Не бачив я її, а казано міні, що вона бунтує людей проти царя. Біда сім дурням, що не тямлять исторії! Не то проти московського царя, та й проти польського короля народ нам ніколи не бунтував ся, а тільки проти лукавих людей, що часом кривдають мир з умислом або й без умислу, яко царські дворяне. Єсть велими навчаюча книжка Аристова:

Объ историческомъ значеніи русскихъ разбойничихъ пѣсень. Воронежъ, 1876. Там знайшли ви, що й московські різуни та розбішки, козаки, ніколи так не вставали на царя в своїх кривавих піснях, як уставав на царів та царць, из перепою, наш геніяльний Шевченко. Він бідолаха був неук, а приятелі його були приводцями до пьянства, замість того, щоб навчати його історії та соціології, та й самі вони думали навпаки правді. Чого я не робив, щоб визволити з між них Тараса! дак щож? У мене одні уста, а в іх сотня.

Вони єму брехали про мене, що в дурну голову ім поналали, і, розлучивши з моєю тверезою бессідою, вели їго в таку бессіду, де тільки пили та всячину вигукували; се в іх був либералізм! Так бувало з початку, так було і при останні Тарасового віку. И Наполеонъ I. не любив таких, що не давились на єго задравши голову, через те єй здурув. То не диво, що мужичка дитина компонувала дурощі, думаючи, що ось то виявив світу правду! Ну, та се довга річ; а ось що. У московсько-козацьких піснях знайдете Ви таке: Царь послил воеводу на розбішак. Розбішки вбили царського чоловіка.

И убивши тѣлу бѣлому говорили:
Почитай ты, бояринъ, государы,
Не гордись ты передъ нимъ и не славъ ся.
Ко царю они съ повинной приходили:
Ты гой еси батюшка православный царь!
Ты суди насть праведной расправой,
Ты вели намъ дѣлать что изволишъ,
Ты воленъ надъ напими буйными головами.

Сю книжку я Вам привезу, як приду⁴. Вона отвережує від бунтовництва, котрим хотіли дихати деякі писарці, колиб іх слухав простий люд. Оде ж написали Ви у своїм альманасі протест против золотої грамоти, щоб одрізнатись од тих, котрі в сій українській літературі загороджують путь.

Про 14 аркуш⁵ я писав у столицю, та не знайшов ся. Привезу колись другий прімірник I-го тома.

Про Ваші літературні заміри нічого більш скажати, опріч хвали. Тільки гроши Вам перешкоджувати муть, а взяти их ні звідкіля, бо літературна праця ще довго й на Україні не оплачувати меть ся.

Три томи я скороочу, може, й сам олівцем, гуляючи в Галичині, и позвязую фрагменти там же олівцем на книзці. Збираюсь бо таки погуляти трохи по Червоній Русі.

Про Іова и таке інше нехай колись побачивши поговоримо. Шкода поштового писання! Ніколи гаразд и поштувати!

Оде Вам коротка відповідь на лист од 4 марта н. ст. А проти 16. марта ось що відписую.

Побувши з місяць у хуторі, знов поїду в Київ. Там почали трохи розумніщ братись за прессу.

У Правду писати не маю часу. За моего побутку в Київ, тамешня цензура заборонила висилати ії російськім пренумерантам. Я раяв де кому з Киян навчити редакцію, як благати головну цензуру, щоб не боронила сего. Нехай (пишіте до неї) виставить, що вони йшли слідом української інтелигенції, яко такої, котра вироблюється під упли-

вом усого руського миру, а вбачаючи тепер що українська інтелигенція почала йти слідом не за тими, що все б хотіли за один тиждень переробити, а за тими, що поважають історичні закони кожного переробу в соціальному організмі, вони русини й собі міркують більш усого проте, яким би то робом одержатись ціло серед неруських стихій у Галичині.

Нехай, мовляв, російські власті вбачають в редакції Правди не що інше, як бажання притягти свою стежкою до того руського самовизнання, до якого на Україні доходять розсудливі та вважні люди своєю. По такій прослобі певно знов дозволять пренумеруватись у нас на Правду.

Дивно міні, що шановний Лонгинъ Лукашевичъ покинув асекурацію задля редакції. Чоловікові грошовитому воно би добре. Коли ж Лукашевичъ не має доволі гроша, дак шкода міні єго ентузиазму. Ще наша громада ні на Україні, ні в Галичині не здужає цінни книги та нагороджувати великих трудолюбців своїх за словесні праці.

Роману Д в а брати дальше не маю, та я написати єго не здолю. А колиб зміг, дак розпочав би писати інше. Та история бере звесь мій час — і не писання, а читання.

А Михайла Чаршищенка не стойте перевічати. Се хлопяча робота. До вашої бібліотеки колись при нагоді подам примірник, що задля истории української просвіти, котра ще досі не вибільшилась из туману, яким нас і вас затуманено ще за часів Петра Могили.

Думки про Правду, якою вона має бути, не зможу виявити, бо не читав її давно вже. Та се така річ, що на двох аркушах и не скажеш. А нехай колись поговоримо без письма. Є надія що Київський Телеграф перейде під кращу редакцію. Тоді зачуває писати ѹ про Правду. Може я ѹ напишу або хоч напучу кого іншого. А тепер нехай Бог застити Вашому Аристидові⁷ серед Ваших хибких Аєнть.

Пані моя радіс, що прислужилася до вподоби Вам Чортом у крепацтві. Може й ще що згадає в народніх уст.

Щиро до Вас прихильний

П. Куліш.

Яб не печатаю у альманасі союза и (лат, et) через є. Не печатаю би и є, та й півчого, що кияне повимудровували, а державськи правопис Святого Письма. Ну, та се мала річ. Робите що знаєте.

1876, березоля 12.
ст. ст. Х, Мотронівка.

*) була напечана в „Правді“ з 1876. і се було приводом, що Лукашевичъ був привелений уступити в редакції, а обявив ІІ міні брат Володимир і напечатав там „Погляди на історію руского вароду“, начеб спростоване Кулішевих виводів „Мальована Гайдамаціна“ поміщені також в Рускім письменстві¹ п. Романчука. — Ол. Б.

*) пропущено не. — Ол. Б.

*) ся посилка пропала. — Ол. Б.

*) Сеї книжки не привіз Куліш. — Ол. Б.
*) В „Історії Возоед.“ присланій мені Кулішем переплетник не вшив 14-го аркуша. — Ол. Б.

*) Се й привіз мені Куліш. — Ол. Б.
*) Так напа Громада звала Лукашевича. — Ол. Б.

*) Оповідання се напечатане в „Руській Хаті“. — Ол. Б.

Телеграми

з дня 25. січня.

Мальта. (ТКБ). Англійска пара королівська прибула ту вчера в ночі.

Поля. (ТКБ). Робітники міскої газіїві, електричних заведень, водопроводів і місій персонал податковий покинув працю, домагаючи ся підвищення плати.

Петербург. Замічено ту незвичайно чиленний приїзд губернаторів, що пояснюють якимись новими намірами правительства.

ПІСАНЯ ШКОЛА на МАШИНІ

Хорберт Ерліх Львів, площа Смольки 4.
Склад машин до писання і американських уладженів броворів.

(21—50)

Найприступніші оферти

Артистична переплетня книжок
Львів, Рибок 10, дім тоб-а „Просьбіта“

приймає в переплет:

всякого рода наклади.

Книги торговельні і броворі.

Книги церковні, Евангелия.

Книги бібліотечні і т. п.

Сталим відборцям і братствам церковним удаляє кредити.

М. Кривецький
львів, ринок 10.

Асекуруйте своє життя від огню

в „Дністрі“!

Кождий Русин повинен асекурувати ся від огню, щоби на случай пожежі не понести страхи, бо достаток одинці то добробит цілого народу.

Дій Русин повинен асекурувати ся тільки в руским товариством взаємних обезпечень

„Дністер“

„Дністер“ рахує найдешевші оплати за обезпечення селянських будинків.

„Дністер“ звертає кождірічний чистий зиск своїм членам; на рік 1911 виносить зворот 10%.

„Дністер“ опіює та виплачує школи по огня скоро ретельно, а до комісії запрошує все двох господарів на оцінителів.

„Дністер“ дає підмоги руским школам і бурсам, де виховують ся селянські діти.

Люди асекуровані в „Дністру“ можуть дістати позичку у всіх великих Банках і в Товаристві взаємного кредиту „Дністер“.

Власні фонди „Дністра“ віносять з кінцем 1910 року 3,052.250 корон.

„Дністер“ приймає обезпечення на життя у всіх догідних комбінаціях (на дожиті, посмертні капітали, посаги, ренти).

В „Дністру“ можна обезпечити від крадіння з вломом движимості всякого рода, а товариства кредитові готівку, цінні папери і векселі за дешевою оплатою премії.

Адреса „Дністра“: Товариство взаємних обезпечень „Дністер“ у Львові, у власнім дому ул. Руска ч. 20.

Подвійний хосен!

Хто набуває в Торговельно-промисловім Союзі⁶ ул. св. Антонія ч. 1.

Вишивані сорочки від 12—20 К.

краватки 2·50 К

ручники 8—К

Переписні листи Манастирського дуже гарні по 10 сині та саме гуцульські вироби. Килими по 16 К 1 метр. Матини до писання „Адлер“ руска 600 К — руко польська 650 К і проче — той дас заробляти своему і спричиняє більший процент на рідні школи. Замовленя лиши письменні:

Торговельно-промисловий Союз у Львові
ул. св. Антонія ч. 1.

Гроши слати ул. Монацького ч. 12.

РЕВУН

сатира Осипа Маковея з образками

Струхманчука

коштує в Книгарні Наук. Тов. ім. Шевченка у Львові (Ринок 10) 1 К (в поштовою перевісилкою К 20 с.).

Розклад їзди зелінниць у Львові.

Відїзд з Головного двірца до:

Приїзд на Головний дворець з:

рано	перед	по	вечер	в
пол.	пол.	пол.	ночи	ночи
3:40	8:22*	2:45*	7:00*	11:10
—	8:45	6:05	7:30	12:35*
—				